

Byla C-900/19

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2019 m. gruodžio 6 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Conseil d'État (Prancūzija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. lapkričio 29 d.

Ieškovės:

Asociacija *One Voice*

Ligue pour la protection des oiseaux

Atsakovas:

Ministre de la Transition écologique et solidaire

Į bylą įstojusi šalis

Fédération nationale de la chasse

1. Ginčo dalykas ir duomenys

- 1 Pagal Prancūzijos teisės aktus penkiuose Prancūzijos pietryčių departamentuose yra leidžiama kaip jaukas naudojamų strazdų gaudymui naudoti kliais išteptas lazdeles, jeigu tai daroma nutarime, kuriame nurodyta, kad sugaunamų paukščių skaičius kasmet bus ribojamas ministro įsakymu, nustatytais sąlygomis.
- 2 Dvi gyvūnų apsaugos asociacijos priekaištauja dėl kliais išteptų lazdelių naudojimo, nes, jų nuomone, tai yra žiaurūs gaudymo įtaisai, ir dėl gaudymo tam tikrų paukščių rūšių, kurių populiacija, remiantis nuolat atnaujinamais moksliniais duomenimis, smarkiai mažėja, taip pat atskleidžia šių paukščių jautrumą patiriamoms kančioms.
- 3 Jos pareiškė *Conseil d'État* (Valstybės Taryba, Prancūzija) ieškinius dėl teisės aktu, kuriais leidžiama naudoti kliais išteptas lazdeles.

- 4 *Fédération nationale des chasseurs* (Nacionalinė medžiotojų federacija) savanoriškai įstojo į bylą, kad pareikalautų atmesti ieškinius.
- 5 *Conseil d'État*, be kita ko, susipažinusi su pagrindais, grindžiamais direktyvos dėl laukinių paukščių apsaugos nuostatų ir tikslų pažeidimu, sustabdė bylos nagrinėjimą ir pateikė Teisingumo Teismui du klausimus dėl aiškinimo.

2. Teisinis pagrindas

Europos Sąjungos teisės aktai

Europos Sąjungos sutartis (ESS)

- 6 3 straipsnyje nustatyta:

„1. <...>

3. Sąjunga sukuria vidaus rinką. Ji siekia Europos, kurioje vystymasis būtų tvarus, pagrįstas <...> aukšto lygio aplinkos apsauga ir aplinkos kokybės gerinimu. <...>“

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija (Chartija)

- 7 37 straipsnyje nustatyta:

„Aplinkos apsauga

Aukštas aplinkosaugos lygis ir aplinkos kokybės gerinimas turi būti integruotas į Sąjungos politiką ir užtikrintas pagal tvaraus vystymosi principus.“

2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (Paukščių direktyva)

- 8 2 straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės imasi reikiamų priemonių 1 straipsnyje nurodytų rūšių populiacijoms palaikyti tokiu lygiu, kuris visų pirma atitiktų ekologinius, mokslinius ir kultūrinius reikalavimus, derinant juos su ekonominiais ir rekreaciniais reikalavimais, arba stengiasi šių rūšių populiacijas priartinti prie tokio lygio.“

- 9 8 straipsnyje nustatyta:

„1. Paukščių medžiojimo, gaudymo arba žudymo atžvilgiu pagal šią direktyvą valstybės narės draudžia visas priemones, įtaisus ar būdus, kurie naudojami didelio masto ar neatrankiniam paukščių gaudymui ar žudymui arba kurie gali sukelti rūšies išnykimą toje vietovėje, ypač tuos, kurie išvardyti IV priedo a punkte“.

10 Nagrinėjant šią bylą reikšmingose 9 straipsnio dalyse nustatyta:

„1. Jei nėra jokio kito priimtino sprendimo, valstybės narės gali nukrypti nuo 5–8 straipsnių nuostatų šiais atvejais:

<...>

c) kad griežtai prižiūrint ir atrankiniu būdu būtų leista gaudyti, laikyti ar kitaip teisėtai naudoti nedidelį tam tikrų rūšių paukščių skaičių. <...>“

11 Nagrinėjant šią bylą reikšminga IV priedo nuostata suformuluota taip:

„IV PRIEDAS

a)

– kilpos <...>, klijai, gyvi apakinti ar sužaloti paukščiai, naudojami kaip jaukas <...>“

Prancūzijos teisės aktai

Aplinkos kodeksas

12 Nagrinėjant šią bylą reikšmingos II antraštinės dalies („Medžioklė“) L424–4 straipsnio nuostatose nurodyta:

„<...>

Tam, kad griežtos priežiūros sąlygomis ir pasirinktinai būtų leidžiama sumedžioti nedidelį skaičių tam tikrų praskrendančių paukščių, už medžioklę atsakingas ministras savo nustatytomis sąlygomis suteikia leidimą naudoti tradicinius medžioklės būdus ir priemones, nukrypstant nuo tų, kurie leidžiami pagal pirmąją pastraipą.

<...>

Klijais išteptos lazdelės yra išdėliojamos likus valandai iki saulėtekio ir nuimamos iki vienuoliktos valandos. <...>“

L'arrêté du 17 août 1989 relatif à l'emploi des gluaux pour la capture des grives et des merles destinés à servir d'appelants dans les départements des Alpes-de-Haute-Provence, des Alpes-Maritimes, des Bouches-du-Rhône, du Var et de Vaucluse (1989 m. rugpjūčio 17d. Įsakymas dėl klijais išteptų lazdelių naudojimo kaip jaukas naudojamiems strazdams gaudyti Aukštutinio Provanso Alpių, Pajūrio Alpių, Ronos deltos, Varo ir Vokliūzo departamentuose)

13 1 straipsnyje nustatyta:

„Aukštutinio Provanso Alpių, Pajūrio Alpių, Ronos deltos, Varo ir Vokliūzo departamentuose toliau apibrėžtomis griežtos priežiūros sąlygomis leidžiama naudoti kljais išteptas lazdeles asmeniniams tikslams kaip jaukas naudojamiems strazdams ir juodiesiems strazdams gaudyti, kad būtų galima pasirinktinai sugauti nedidelį skaičių šių paukščių, nes nėra jokio kito priimtino sprendimo“.

14 4 straipsnyje nustatyta:

„Kljais išteptos lazdelės gali likti išdėstytos tik dalyvaujant medžiotojui. Kiekvienas sugautas paukštis nedelsiant nuvalomas. Per šias operacijas draudžiama turėti šautuvą“.

15 6 straipsnyje nustatyta:

„Maksimalų paukščių, kurie gali būti sugauti per medžioklės sezoną, skaičių ir, prireikus, kiekvienam departamentui skirtas technines specifikacijas kiekvienais metais nustato už medžioklę atsakingas ministras“.

16 11 straipsnyje nustatyta:

„Visi kiti atsitiktinai sugauti gyvūnai, išskyrus strazdus ir juoduosius strazdus, nedelsiant nuvalomi ir paleidžiami“.

2018 m. rugsėjo 24 d. ministro įsakymai dėl 2018–2019 m. medžioklės sezono

17 Visų penkių įsakymų 1 straipsnyje atitinkamai nustatyta:

Per 2018–2019 m. medžioklės sezoną [Aukštutinio Provanso Alpių], [Pajūrio Alpių], [Ronos deltos], [Varo] ir [Vokliūzo] departamentuose maksimalus nustatytas strazdų arba juodųjų strazdų, kurie skirti naudoti kaip jaukas ir gali būti sugauti kljais išteptomis lazdelėmis, skaičius yra atitinkamai [2 900], [400], [11 400], [12 200] ir [15 600].

3. Šalių argumentai

Ieškovai

18 Asociacijos ieškovės tvirtina, kad Prancūzijos teisės aktais yra pažeidžiama Paukščių direktyvos 9 straipsnio 1 dalis, visų pirma dėl to, kad pagal juos leidžiama naudoti tradicinį neatrankinį medžioklės būdą. Šiuo tikslu *Ligue pour la protection des oiseaux* prašo paskirti ekspertą, kuris nustatytų kiek paukščių, išskyrus tuos, kuriuos leidžiama gaudyti naudojant kljais išteptas lazdeles, per pastaruosius medžioklės sezonus buvo atsitiktinai sugauta kljais išteptomis lazdelėmis. Be to, teisės aktais negalima pateisinti kito priimtino sprendimo, išskyrus gaudymą kljais išteptomis lazdelėmis, kuris jais leidžiamas, tariamo nebuvimo.

- 19 Visų pirma jos primena, kad pagal Paukščių direktyvos 8 straipsnį yra draudžiama naudoti masinio ar neatrankinio gaudymo būdus ir, konkrečiai, klijus. Pagal Paukščių direktyvos 9 straipsnį valstybėms narėms vis dėlto leidžiama nukrypti nuo šio draudimo, „jei nėra jokio kito priimtino sprendimo“ dėl tam tikrų priežasčių ir konkrečiai, pagal c punktą, kad atrankiniu būdu būtų leista sugauti nedidelį tam tikrų rūšių paukščių skaičių.
- 20 Jos priduria, kad Teisingumo Teismas yra nurodęs, jog „tam, kad kompetentingos valdžios institucijos galėtų naudotis Direktyvos 2009/147 9 straipsnyje numatytu leidimu nukrypti tik Sąjungos teisę atitinkančiu būdu, nacionaliniai įstatymai ir kiti norminiai aktai turi būti parengti taip, kad juose numatytas leidžiančių nukrypti nuostatų įgyvendinimas atitiktų teisinio saugumo principą. Taigi šioje srityje taikomuose teisės aktuose turi būti aiškiai ir tiksliai nurodyti nukrypimo kriterijai, o už jų taikymą atsakingos valdžios institucijos įpareigosios juos atsižvelgti. Kadangi išimtinė tvarka turi būti aiškinama griežtai ir pareiga įrodyti reikalaujamų kiekvieno nukrypimo sąlygų buvimą tenka valdžios institucijai, kuri dėl to priima sprendimą, valstybės narės turi užtikrinti, kad bet koks saugomoms rūšims turintis įtakos kišimasis būtų leidžiamas tik remiantis tiksliai ir tinkamai motyvuotais sprendimais, kuriuose daroma nuoroda į šios direktyvos 9 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytus motyvus, sąlygas ir reikalavimus“ (2018 m. birželio 21 d. Sprendimo *Komisija / Malta*, C-557/15, EU:C:2018:477, 47 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 21 Prancūzijos valdžios institucijos leidžia gaudyti paukščius klijais išteptomis lazdelėmis tokiomis sąlygomis, kurios nėra griežtai tikrinamos, kai šis gaudymo metodas nėra taikomas atrankiniu būdu, neištyrusios, ar yra kitas priimtinas sprendimas, ir neįrodžiusios, kad vadovaujantis leidimu yra sugaunamos mažos paukščių grupės.
- 22 Be to, vien tikslu apsaugoti ar išlaikyti tradicines paukščių gaudymo ar žudymo vien rekreaciniais tikslais priemonės, įrenginius ar metodus negalima pateisinti tariamo kito priimtino sprendimo nebuvimo, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 9 straipsnį, leidžiantį nukrypti nuo jos 8 straipsnyje nustatyto tam tikrų medžioklės metodų draudimo principo.

Atsakovas ir įstojusi į bylą šalis

- 23 *Ministre de la Transition écologique et solidaire* (Ekologiško ir solidaraus pereinamojo laikotarpio ministras) ir *Fédération nationale des chasseurs* reikalauja atmesti ieškinius kaip nepagrįstus.

4. Conseil d'État vertinimas

Dėl pagal nukrypti leidžiančią nuostatą leisto naudoti medžioklės metodo atrankinio pobūdžio

- 24 Iš kartu aiškinamų *Code de l'environnement* L424–4 straipsnio ir 1989 m. rugpjūčio 17 d. įsakymo 1, 4 ir 11 straipsnių nuostatų matyti, kad siekiant penkiuose atitinkamuose departamentuose užtikrinti tradicinio paukščių gaudymo kljais išteptomis lazdelėmis atrankinį pobūdį, medžiotojas, turintis leidimą naudoti kljais išteptas lazdeles, nuolat turi būti netoli savo įrenginių, visų pirma tam, kad nustatytų atitinkamoje vietoje esančias rūšis, kad kitų rūšių, išskyrus strazdus ir juoduosius strazdus, gyvūnai nepriartėtų prie įrenginių ir kad prireikus medžiotojas galėtų nedelsdamas nuvalyti ir paleisti kitų rūšių paukščius, kurie, nepaisant šių atsargumo priemonių, būtų atsitiktinai sugauti, nes iš principo kljais išteptų lazdelių naudojimas yra laikomas nemirtinu gaudymo būdu.
- 25 Nagrinėdamas ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo, susijusį su tuo metu galiojusiais Prancūzijos teisės aktais, kurie iš esmės analogiški dabartiniams, Teisingumo Teismas 1988 m. balandžio 27 d. Sprendime *Komisija / Prancūzija* (252/85, EU:C:1988:202, 29 ir 30 punktai) nurodė, kad „reikia pažymėti, jog Prancūzijos teisės aktai, susiję su strazdų ir dirvinių vievėsių gaudymu kai kuriuose departamentuose, yra labai tikslūs. Iš tikrųjų minėtuose įsakymuose reikalaujama, kad leidimai gaudyti paukščius būtų išduodami įvykdžius daug ribojamųjų sąlygų. Be to, reikia konstatuoti, kad Komisija neįrodė, jog pagal Prancūzijos teisės aktus leidžiamas sugauti skaičius yra nesuderinamas su teisėtu nedidelio tam tikrų rūšių paukščių skaičiaus naudojimu. Iš tikrųjų Komisija neginčijo atsakovės argumento, kad sugaunamų paukščių skaičius sudaro labai nedidelę atitinkamos populiacijos procentinę dalį“.
- 26 Vis dėlto, kiek tai susiję su Paukščių direktyvos 9 straipsniu, 2018 m. birželio 21 d. Sprendime *Komisija / Malta* (C-557/15, EU:C:2018:477) dėl valstybės narės teisės aktų, susijusių su kitu tradiciniu medžioklės metodu, kuris buvo priimtas įsigaliojus ES Sutarties 3 straipsniui ir Chartijos 37 straipsniui, Teisingumo Teismas nusprendė, kad šie teisės aktai neatitinka sąlygos, susijusios su gaudymo metodo atrankiniu pobūdžiu, kuri turi būti tenkinama, kad būtų galima nukrypti nuo direktyvos 8 straipsnio nuostatų, nes juose rašoma apie esamus „papildomus sugavimus“, bet nenurodomas tokių papildomų sugavimų mastas. Tačiau jis, be kita ko, nusprendė, kad pagal nagrinėjamus teisės aktus taikoma nukrypti leidžianti nuostata neatitinka paukščių „nedidelio skaičiaus“, todėl pažeidžiama kita Paukščių direktyvos 9 straipsnio 1 dalies c punkte nustatyta sąlyga.
- 27 *Conseil d'État* pirmasis prejudicinis klausimas yra susijęs su sąvoka „papildomas sugavimas“ ir su atrankiniu pobūdžiu, kurio reikalaujama pagal Paukščių direktyvos 9 straipsnio 1 dalies c punkte įrašytą nukrypti leidžiančią nuostatą.

Dėl nepagrįsto kito priimtino sprendimo nebuvimo

- 28 2018 m. birželio 21 d. Sprendime *Komisija / Malta* (C-557/15, EU:C:2018:477, 51 punktą) Teisingumo Teismas konstatavo, kad pagal Paukščių direktyvos 9 straipsnį „sprendimai, kuriuose pateikiama nuoroda į [Paukščių direktyvos] 9 straipsnyje numatytą sąlygą dėl kito priimtino sprendimo nebuvimo“, turi būti „tiksliai ir tinkamai motyvuoti“.
- 29 Pagal 1989 m. rugpjūčio 17 d. įsakymą klėjais išteptas lazdeles leidžiama naudoti jame nustatytais sąlygomis remiantis tuo, kad, atsižvelgiant į šio medžioklės būdo naudojimo tradiciją atitinkamuose departamentuose, „ nėra jokio kito priimtino sprendimo“ (1 straipsnis), nes departamentuose, kuriuose aptariamas medžioklės metodas yra leidžiamas, jis atitinka medžioklės būdą, dėl naudojimo tradicijos specialiai numatytą *Code de l'environnement* L424–4 straipsnyje.
- 30 Todėl *Conseil d'État* kyla klausimas, ar tai, kad siekiama išsaugoti tradicinės pramoginės medžioklės metodą, savaime gali reikšti, kad nėra jokio kito priimtino sprendimo, kaip tai suprantama pagal direktyvos 9 straipsnio 1 dalį, ir dėl to leidžiama nukrypti nuo jos 8 straipsnyje nustatyto principinio šio medžioklės metodo uždraudimo.

5. Dėl prejudicinių klausimų

- 31 *Conseil d'État* pateikia šiuos du klausimus:
1. Ar 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/147/EB 9 straipsnio 1 dalies c punkto nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas valstybės narės negali leisti net mažiausiu mastu ir ribotą laiką taikyti tam tikrų gaudymo ar žudymo būdų, įrenginių ir metodų papildomai sugaunamiems paukščiams? Kokie kriterijai, visų pirma susiję su tokio papildomo gaudymo proporcinge dalimi arba ribotu mastu, nemirtinu leidžiamo naudoti medžioklės metodo pobūdžiu ir prievole paleisti atsitiktinai sugautus egzempliorius nepadarius jiems žalos, prireikus gali būti naudojami, kad šiose nuostatose įtvirtintas atrankinio gaudymo kriterijus būtų laikomas įvykdytu?
 2. Ar 2009 m. lapkričio 30 d. direktyva turi būti aiškinama taip, kad turint tikslą apsaugoti tradicinius paukščių medžioklės rekreaciniais tikslais būdus ir priemones, jeigu įvykdomos visos kitos tos pačios dalies c punkte nustatytos tokios nukrypti leidžiančios nuostatos sąlygos, galima pateisinti kito priimtino sprendimo nebuvimą, kaip tai suprantama pagal jos 9 straipsnio 1 dalį, ir taip leisti nukrypti nuo jos 8 straipsnyje nustatyto principo, pagal kurį šie medžioklės būdai ir priemonės yra draudžiami?